EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 22.6.2011
COM(2011) 367 galīgā redakcija

ZAĻĀ GRĀMATA

Profesionālo kvalifikāciju direktīvas modernizēšana

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

ES pilsoņi[1], kas sniedz plašu profesionālo pakalpojumu klāstu patērētājiem un uzņēmumiem, ir svarīgas ieinteresētās personas mūsu ekonomikā. Darba atrašana vai pakalpojumu sniegšana citā dalībvalstī ir konkrēts piemērs tam, kā viņi var gūt labumu no vienotā tirgus. Jau pirms laba laika tika atzīts, ka ierobežojošam profesionālo kvalifikāciju regulējumam ir tāds pats slāpējošs efekts attiecībā uz mobilitāti kā diskriminācija tautības dēļ. Tādējādi citā dalībvalstī iegūtu kvalifikāciju atzīšana ir kļuvusi par svarīgu elementu vienotā tirgus veidošanā. Kā uzsvērts stratēģijā „Eiropa 2020"[2] un Aktā par vienoto tirgu[3], profesionālā mobilitāte ir Eiropas konkurētspējas pamatnoteikums. 2010. gada ziņojumā par ES pilsonību[4] tika konstatēts, ka apgrūtinošas un neskaidras profesionālās kvalifikācijas atzīšanas procedūras ir viens no galvenajiem šķēršļiem, ar ko joprojām saskaras ES pilsoņi ikdienas dzīvē, kad viņi īsteno ES tiesību aktos paredzētās tiesības ārpus savu valstu robežām. Modernizācija arī stiprinātu Eiropas Savienības pozīciju starptautiskās tirdzniecības sarunās, atvieglojot tiesiskā regulējuma konverģenci, kā arī ļaujot Eiropas Savienībai panākt tās pilsoņiem labāku piekļuvi trešo valstu tirgiem.

Profesionāļu mobilitātes līmenis ES joprojām ir zems. Sūdzību skaits, *SOLVIT* lietas un dienestam „Iedzīvotāju ceļvedis" uzdotie jautājumi, kā arī šo lietu analīze nepārprotami norāda uz vajadzību modernizēt noteikumus. Turklāt ES iekšējā pakalpojumu (tostarp profesionālo pakalpojumu) tirdzniecība veido tikai apmēram 25 % no tirdzniecības kopapjoma Eiropas Savienībā. Šāda daļa ir pārāk maza, ņemot vērā pakalpojumu nozares vispārējo nozīmīgumu ES ekonomikā (70 % no IKP). Ir iespējams sasniegt vairāk.

Labāka mobilitāte būtu arī risinājums augsti kvalificētu darbinieku trūkumam, ko izraisa ekonomiski aktīvās sabiedrības daļas samazināšanās. Saskaņā ar Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (*Cedefop*) prognozēm līdz 2020. gadam būs nepieciešami vēl 16 miljoni cilvēku, lai tiktu apmierināta vajadzība pēc augsti kvalificētiem darbiniekiem[5], kas, ņemot vērā pašreizējās tendences, radīs kvalificētu profesionāļu ievērojamu trūkumu. Kvalificētu darbinieku trūkuma problēmu varētu risināt, piesaistot profesionāļus, kuri profesionālās kvalifikācijas ieguvuši ārpus ES un kuri šobrīd saskaras ar lielām grūtībām saistībā ar savu kvalifikāciju atzīšanu.

Īpašas bažas rada prognozētais 1 miljona veselības aprūpes nozares profesionāļu trūkums. Komisija un dalībvalstis veiks atsevišķus pasākumus attiecībā uz to, kā valstīm sekmēt veselības aprūpes nozares profesionāļu mobilitāti, papildus stiprinot savu vispārējo

---

1 Tas attiecas arī uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri izmanto Eiropas tiesību aktos paredzētās tiesības, - ES pilsoņu ģimenes locekļiem, ilgtermiņa rezidentiem, bēgļiem un "zilās kartes" turētājiem attiecībā uz profesionālo kvalifikāciju atzīšanu piemēro tādus pašus nosacījumus, kā ES pilsoņiem.

2 Komisijas paziņojums „Eiropa 2020 — stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei", COM(2010) 2020, 3.3.2010.

3 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Akts par vienoto tirgu. Divpadsmit mehānismi, kā veicināt izaugsmi un vairot uzticēšanos, jeb „Kopīgiem spēkiem uz jaunu izaugsmi"", COM(2011) 206, SEC(2011) 467.

4 2010. gada ziņojums par ES pilsonību „Likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai", COM (2010) 603, 27.10.2010.

5 *Skill supply and demand in Europe: medium-term forecast up to 2020 (2010)* (Vidēja termiņa prognozes par darba tirgū pieprasītajām profesionālajām prasmēm laikposmā līdz 2020. gadam (2010. gads)), pieejams http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf

darbaspēka politiku un turpinot izstrādāt darbaspēka plānošanas mehānismus[6].

Pilsoņu individuālo tiesību strādāt jebkurā vietā ES nodrošināšana ir jāskata šajā plašākajā kontekstā. Lai profesionāļi pilnībā varētu izmantot pārvietošanās brīvības priekšrocības, viņu kvalifikāciju atzīšanas procedūrai citās dalībvalstīs ir jābūt viegli izpildāmai[7]. Tādēļ ir svarīgi, lai Profesionālo kvalifikāciju direktīvā[8] būtu sniegti skaidri un vienkārši noteikumi attiecībā uz profesionālo kvalifikāciju atzīšanu. Vienlaikus šiem noteikumiem jānodrošina pakalpojumu augsta kvalitāte, tomēr tie nedrīkst kļūt par šķērsli mobilitātei. Eiropas Savienība šajā jomā jau ir daudz sasniegusi: dažas profesionālās kvalifikācijas, īpaši veselības, arhitektūras, amatniecības un rūpniecības nozarēs, tiek atzītas automātiski; attiecībā uz citām profesijām ir veiksmīgi ieviests savstarpējas atzīšanas princips, kura pamatā ir „vispārēja sistēma". Šie noteikumi tika papildināti 2005. gadā ar jaunu atvieglinātu režīmu, lai sekmētu pagaidu mobilitāti. Šie noteikumi sniedz priekšrocības vairākiem miljoniem profesionāļu Eiropā. Ir aprēķināts, ka automātiskās atzīšanas sistēma, pamatojoties tikai uz saskaņotām minimālajām apmācību prasībām, attiecas uz 6,4 miljoniem pilsoņu[9].

Komisija 2010. gada martā uzsāka direktīvas novērtēšanu, mobilizējot vairākas ieinteresētās personas: 2010. gadā apmēram 200 kompetento iestāžu sagatavoja pieredzes ziņojumus, un 2011. gada sākumā sabiedriskajā apspriešanā savu viedokli izteica apmēram 400 iesaistīto personu. Šis novērtējums ir Zaļās grāmatas pamatā. Tajā ir ietvertas jaunas idejas attiecībā uz mobilitātes atvieglošanu vienotajā tirgū, piemēram, Eiropas profesionālās kartes ieviešana (sk. 2. daļu); tajā ir pētītas tālākas attīstības iespējas, pamatojoties uz esošajiem sasniegumiem (sk. 3. daļu); un tajā ir izklāstītas automātiskās atzīšanas sistēmas modernizēšanas iespējas (sk. 4. daļu). Šo ideju plaša apspriešana palīdzēs Komisijai novērtēt dažādās Profesionālo kvalifikāciju direktīvas modernizēšanas iespējas.

Tiesību akta priekšlikums direktīvas modernizēšanai ir plānots 2011. gada beigās.

2. JAUNAS PIEEJAS MOBILITĀTEI

2.1. Eiropas profesionālā karte

Modernizācijai jāizmanto jaunākās tehnoloģijas, lai mobilitātes jomā tiktu piedāvāti jauni rīki. Ar šīm tehnoloģijām profesionāļi varētu kļūt mobilāki, kā arī patērētāji un darba devēji būtu informētāki par šo profesionāļu kvalifikācijām attiecībā uz viņu piedāvātajiem pakalpojumiem. Eiropas profesionālās kartes pamatā varētu būt 21. gadsimta ātrdarbīgas sakaru tehnoloģijas, lai izveidotu mehānismu, kas sniegs konkrētus un atbilstošus rezultātus saskaņā ar modernizētu Profesionālo kvalifikāciju direktīvu. Iekšējā tirgus informācijas sistēma (IMI) varētu sekmēt daudz straujāku sadarbību starp izdevēju dalībvalsti (profesionāļa izbraukšanas valsts) un saņēmēju dalībvalsti (valsts, kurā profesionālis vēlas veikt uzņēmējdarbību). Straujāka sadarbība starp šīm divām valstīm paātrinātu atzīšanas procesu kartes turētājam. Attiecībā uz sadarbību, ko īsteno, izmantojot *IMI* sistēmu, vajadzētu arī

---

6 Līdzīga problēma skar ar jūrniecību saistītās reglamentētās profesijas – šajā jautājumā Komisija 2012. gadā plāno nākt klajā ar paziņojumu ""Zilā" izaugsme" par okeānu, jūru un piekrastes zonu ilgtspējīgu izaugsmi. Šādā nolūkā Komisija vēlas noskaidrot, vai šajā jomā pastāv konkrēti šķēršļi savstarpējai atzīšanai.

7 Grūtības, kas saistītas ar profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, ir viens no šķēršļiem profesionāļu mobilitātei ES līdz ar citiem šķēršļiem, piemēram, pensijas tiesību pārnesamība, valodu barjera utt.

8 Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 225, 30.9.2005., 22. lpp.).

9 2010. gada jūlija Iekšējā tirgus rezultātu apkopojums.

noteikt termiņus, kurus dalībvalstīm nākotnē vajadzētu ievērot. Tāpat profesionālim, kuram ir šī karte, pagaidu mobilitāte varētu kļūt daudz vienkāršāka: jebkādas informācijas sniegšanas prasības, ko uzņēmēja valsts šobrīd var noteikt, nebūtu vajadzīgas, jo visa nepieciešamā informācija būtu norādīta vai nu pašā kartē, vai iegūstama no izbraukšanas valsts, kurā karte izdota, izmantojot ātrdarbīgu elektronisko infrastruktūru.

Izbraukšanas dalībvalsts mobilizēšana

Saskaņā ar pašreizējo sistēmu uzņēmēja dalībvalsts ir atbildīga par migrējošā profesionāļa kvalifikāciju pārbaudi. Tas var radīt grūtības profesionālim, kuram, iespējams, būs jāiesniedz dažādu dokumentu tulkojumi. Tas var būt arī resursus patērējošs uzdevums uzņēmējas dalībvalsts kompetentajai iestādei, kas, iespējams, var nepārzināt kārtību, kādā kvalifikācijas tiek iegūtas citās dalībvalstīs. Eiropas profesionālā karte, ko izdevusi kompetentā iestāde dalībvalstī, kurā iegūta kvalifikācija, ar nosacījumu, ka profesionālim ir tiesības praktizēt, varētu atvieglot procesu, palielinot izbraukšanas dalībvalsts nozīmi jau sākuma posmā.

Izdodot šādu karti, izbraukšanas dalībvalsts kompetentajai iestādei būtu jāpārliecinās par to, vai pretendentam ir atbilstošās kvalifikācijas un vai ir izpildīti visi citi nosacījumi, kas varētu būt prasīti saskaņā ar modernizēto direktīvu, piemēram, attiecībā uz viņu juridisko statusu vai diplomu autentiskumu. Šī iestāde arī glabātu dokumentus, uz kuriem pamatojoties karte izdota, un pēc vajadzības darītu tos pieejamus sadarbības iestādei uzņēmējā dalībvalstī. Lai nodrošinātu savstarpēju uzticību, karti neizdotu nekāda veida komercstruktūras. Ja izbraukšanas dalībvalstī profesija nav reglamentēta, šī dalībvalsts kartes izdošanai norīkotu kompetentu valsts iestādi (piemēram, kontaktpunktu[10] vai *NARIC* centru[11]).

Saskaņā ar šo sistēmu iestādēm uzņēmējā dalībvalstī nebūtu jāizmanto administratīvie resursi, lai pārbaudītu visu to informāciju, kas jau ir pārbaudīta izbraukšanas dalībvalstī. Pašas kartes derīguma pārbaude varētu būt pietiekama, lai apstiprinātu, ka kartes turētājs ir tiesīgs strādāt profesijā uzņēmējā dalībvalstī.

Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (*IMI*) šim nolūkam varētu izmantot kā saistīto un atbalsta rīku sadarbībai starp kompetentajām iestādēm. Tas nozīmētu, ka visām kompetentajām iestādēm, kas izdod un pārbauda karti, būtu jābūt reģistrētām *IMI*, tādējādi tās varētu sazināties viena ar otru, ja rastos kādi jautājumi. Liela daļa kompetento iestāžu ES jau ir reģistrējušās; ir plānots, ka pārējās iestādes reģistrēsies līdz 2012. gada beigām.

Uzņēmējas dalībvalsts mobilizēšana

Profesionālim, kurš pakalpojumus vēlas sniegt īslaicīgi, profesionālā karte varētu aizstāt administratīvos dokumentus, kas nepieciešami iepriekšējai deklarācijai un ko pieprasa lielākā daļa dalībvalstu, pamatojoties uz direktīvas 7. pantu. Varētu pietikt ar e-pastu, kurā norādīts profesionālās kartes numurs. Kartes turētāju varētu pat vispār atbrīvot no iepriekšējas deklarēšanas, jo varētu pietikt ar karti, kurā iekļauta visa nepieciešamā informācija. Tā vietā, lai sūtītu deklarāciju, varētu uzrādīt karti uzņēmējas dalībvalsts iestādēm un pakalpojumu saņēmējiem. Pagaidu mobilitāte kļūtu daudz vienkāršāka, taču joprojām būtu iespējams veikt visas nepieciešamās kontroles.

---

[10] Direktīvas 57. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums norīkot kontaktpunktu, lai sniegtu informāciju pilsoņiem un kontaktpunktiem citās dalībvalstīs un palīdzētu pilsoņiem īstenot savas tiesības.

[11] Nacionālie akadēmiskās atzīšanas informācijas centri (*NARIC*) sniedz palīdzību pilsoņiem jautājumos, kas saistīti ar akadēmiskajām kvalifikācijām. Plašāka informācija pieejama: http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about#NARIC.

Līdzīgu labumu gūtu arī profesionāļi, kuri vēlas saņemt savu kvalifikāciju automātisku atzīšanu, pamatojoties uz saskaņotām minimālajām apmācību prasībām. Karte apliecinātu, ka profesionāļa kvalifikācijas atbilst saskaņotām minimālajām prasībām, kas paredzētas modernizētajā direktīvā. To pārbaudīt varētu kompetentā izdevēja iestāde, izskatot pieteikumu kartes saņemšanai dalībvalstī, kurā izsniegti pieprasītie kvalifikāciju apliecinošie dokumenti. Uzņēmējas dalībvalsts iestādei vairāk nevajadzētu pārbaudīt kvalifikāciju atbilstību, un tādējādi tā varētu izdot atzīšanas lēmumu ievērojami īsākā laika posmā (piemēram, divu nedēļu laikā šobrīd direktīvā atļauto trīs mēnešu vietā)[12].

Pat vispārējā sistēmā, kur kvalifikācijas tiek pārbaudītas, izskatot katru gadījumu atsevišķi, karte varētu vienkāršot un paātrināt atzīšanas procedūru, jo sākotnējo pārbaudi veiktu kartes izdevēja iestāde. Tādējādi procedūru varētu veikt ne ilgāk kā viena mēneša laikā šobrīd atļauto četru mēnešu vietā[13].

Profesionālā karte sniegtu priekšrocības arī pakalpojumu saņēmējiem, īpaši pārredzamības ziņā. Uzrādot šo karti, profesionāļi apliecinātu, ka ir kompetenti veikt darbību profesijā. Papildus varētu izveidot sistēmu, ar kuras palīdzību patērētāji un darba devēji varētu pārbaudīt kartes derīgumu (piemēram, tieši sazinoties ar kompetento iestādi).

Vadības grupas darbs un pirmie gadījumu izpētes pasākumi

Eiropas profesionālās kartes izmantošana nebūtu obligāta. Ieinteresētajiem mobilajiem profesionāļiem būtu jābūt iespējai, bet ne pienākumam, pieteikties šādas kartes saņemšanai. Komisija jau ir izveidojusi vadības grupu attiecībā uz profesionālās kartes izsniegšanu atsevišķām personām, kuras izrādījušas interesi. To veido dažādu profesiju pārstāvji, kompetentās iestādes un arodbiedrības. Grupa sāka darbu 2011. gada janvāra sākumā, un tiek sagaidīts, ka tā sniegs konkrētus secinājumus līdz šā gada oktobrim. Grupa ir apsvērusi šādas kartes pievienoto vērtību un iespējamās tiesiskās sekas. Tā arī izpētīja pastāvošos profesionālo karšu projektus, kā arī līdzīgus instrumentus, kas pilsoņiem var noderēt ikdienas dzīvē (piemēram, Eiropas autovadītāja apliecība, Eiropas veselības apdrošināšanas karte vai nākotnē paredzētā Eiropas kvalifikāciju apliecība jeb profesionālo prasmju pase). Grupa īpašu uzmanību pievērsa ar projekta īstenošanu saistītajiem jautājumiem, tostarp jautājumiem par šādas kartes saturu un formātu, kā arī par labāko veidu, kā nodrošināt tās uzticamību. Rezultāti tiks prezentēti Vienotā tirgus forumā, kas notiks 3.–4. oktobrī Krakovā, Polijā.

Ņemot vērā atšķirīgos nosacījumus, kas jāizpilda, lai iegūtu kvalifikāciju un tiesības strādāt profesijā, vadības grupa uzskatīja par lietderīgu veikt gadījumu izpēti attiecībā uz vairākām atlasītām profesijām: inženieri, ārsti, medmāsas, fizioterapeiti un tūristu gidi.

1. jautājums. Vai jums ir kādi komentāri par attiecīgajiem izbraukšanas dalībvalsts un uzņēmējas dalībvalsts kompetento iestāžu pienākumiem?

2. jautājums. Vai jūs piekrītat, ka profesionālā karte varētu darboties turpmāk minētajos

---

12 Kamēr pastiprinātā nosūtītājas valsts loma varētu nozīmēt administratīvo resursu iesaistīšanu, šāda pieeja varētu samazināt kopējo slogu, ņemot vērā to, ka nosūtītājai valstij būs vienkāršāk pārbaudīt kvalifikāciju atbilstību savā valstī un valodās, kā arī tam vajadzētu samazināt izmaksas, kas rodas, veicot atkārtotu pārbaudi.

13 Arī šajā gadījumā nosūtītājai iestādei būs jāvelta vairāk laika informācijas pārbaudei. Tomēr kopumā procedūrai būtu jānotiek īsākā laika posmā, jo nosūtītāja iestāde ir vispiemērotākā šādu pārbaužu veikšanai (valodas dēļ, iespējas pārbaudīt administratīvo dokumentu derīgumu utt.).

veidos atkarībā no kartes turētāja mērķiem?

a) Kartes turētājs īslaicīgi pārceļas (pagaidu mobilitāte):

– 1. iespēja: pastāvot kartei, deklarācija, ko dalībvalstis šobrīd var pieprasīt saskaņā ar direktīvas 7. pantu, kļūtu lieka;

– 2. iespēja: deklarēšanās režīms tiek saglabāts, bet karti varētu uzrādīt apliecinošo pavaddokumentu vietā.

b) Kartes turētājs pieprasa savu kvalifikāciju automātisku atzīšanu: kartes uzrādīšana paātrinātu atzīšanas procedūru (uzņēmējai dalībvalstij vajadzētu pieņemt lēmumu divu nedēļu laikā iepriekš noteikto trīs mēnešu vietā).

c) Kartes turētājs pieprasa tādu savu kvalifikāciju automātisku atzīšanu, uz kurām neattiecas automātiskā atzīšana (vispārējā sistēma): kartes uzrādīšana paātrinātu atzīšanas procedūru (uzņēmējai dalībvalstij būtu jāpieņem lēmums viena mēneša laikā iepriekš noteikto četru mēnešu vietā).

2.2. Pievēršanās ekonomiskajām darbībām: daļējas piekļuves princips

Profesionāļiem var rasties grūtības ar savu kvalifikāciju atzīšanu, ja atšķiras profesijas ietvaros veikto ekonomisko darbību loks profesionāļa izcelsmes dalībvalstī un dalībvalstī, kurā viņš vēlas veikt uzņēmējdarbību. Tas ir, piemēram, „snovborda instruktora" profesijas gadījums: dažās dalībvalstīs tā ir atsevišķa profesija, bet citās dalībvalstīs apmācību braukšanā ar sniegadēli veic slēpošanas instruktori.

Reizēm atšķirības to ekonomisko darbību lokā, ko aptver profesija, divās dalībvalstīs ir tik lielas, ka profesionāļiem būtu jāapgūst pilna izglītības un apmācības programma uzņēmējā dalībvalstī, lai izlīdzinātu atšķirības atbilstošo kvalifikāciju prasībās, kā iepriekš minētajā piemērā. Ņemot vērā šo problēmu, Eiropas Savienības Tiesa izstrādāja daļējas piekļuves principu[14]. Tiesa nosprieda, ka dalībvalstīm, ievērojot dažus nosacījumus, ir jāatļauj daļēji veikt darbību profesijā pēc profesionāļa pieprasījuma. Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru pakalpojumu saņēmēju un patērētāju aizsardzība kopumā var attaisnot samērīgus ierobežojumus attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus, ja šādi pasākumi ir vajadzīgi un samērīgi, lai īstenotu mērķi.

Šā principa iekļaušana direktīvā paplašinātu profesionāļiem sniegto nodrošinājumu, piemēram, attiecībā uz termiņiem, kādos dalībvalstīm jāizdod atzīšanas lēmumi, arī tiem profesionāļiem, kuri atbilst daļējas piekļuves nosacījumiem.

Ar modernizētu direktīvu varētu arī apstiprināt kritērijus, saskaņā ar kuriem tiktu piemērots šis princips („uz kritērijiem balstīta pieeja") atbilstīgi tiesu praksei. Tiesa uzskata, ka daļējas piekļuves princips piemērojams gadījumos, kad ir iespējams objektīvi nošķirt to ekonomisko darbību, ko profesionālis vēlas veikt uzņēmējā dalībvalstī, no pārējām darbībām, kuras ietvertas profesijā šajā dalībvalstī. Viens no noteicošajiem kritērijiem ir tas, vai šo ekonomisko darbību var veikt neatkarīgi vai autonomi dalībvalstī, kurā profesionālā kvalifikācija tika iegūta. Piemēram, inženieris, kurš specializējies hidraulikā kādā dalībvalstī un kurš vēlas strādāt dalībvalstī, kurā viņa darbības veic plašāk kvalificēti inženieri, kas darbojas arī ceļu, kanālu un ostu inženierijas nozarēs, varētu saņemt daļēju piekļuvi profesijai uzņēmējā dalībvalstī. Viņš saņemtu atļauju veikt tikai tās darbības, kas saistītas ar hidrauliku.

---

[14] 2006. gada 19. janvāra spriedums lietā C- 330/03 *Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos*, Eiropas Tiesas ziņojumi 2006, I-801. lpp.

Attiecībā uz šo principu ir iespējami izņēmuma gadījumi, ja tos var pamatot ar vispārējo interešu īpaši svarīgiem apsvērumiem, kuri ir piemēroti vispārējo interešu mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un kuri nepārsniedz to, kas vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai.

3. jautājums. Vai piekrītat, ka daļējas piekļuves principa un īpašu tā piemērošanas kritēriju iekļaušana direktīvā sniegtu nozīmīgas priekšrocības? (Lūdzu, norādiet konkrētus iemeslus jebkādai atkāpei no šā principa.)

2.3. Kopīgo platformu pārveidošana

Automātiskās atzīšanas priekšrocību šobrīd ir iespējams izmantot tikai attiecībā uz ierobežotu skaitu profesiju. Vairākas profesijas „vispārējā sistēmā" tiecas uz līdzīgu mehānismu, kas varētu atvieglināt viņu mobilitāti. Direktīvas 15. pantā ir paredzēta iespēja izveidot kopīgas platformas. Šo platformu mērķis būtu atteikšanās no kompensācijas pasākumiem (tests vai adaptācijas periods). Tās nav rīks kvalifikāciju automātiskai atzīšanai. Tādēļ līdz šim brīdim nav izveidota neviena kopīga platforma kompensācijas pasākumiem un ir liela vienprātība attiecībā uz to, ka nav veidojuma, ko varētu izmantot par pamatu turpmākai attīstībai. Pašreizējā kopīgo platformu koncepcija nav īstenota. Nākotnē šis jēdziens ir jāpaplašina, lai veicinātu automātiskās atzīšanas principa piemērošanu.

Komisija vēlas reaģēt uz nepieciešamību pēc atvieglotas mobilitātes, atļaujot vienkāršāk izpildāmu atzīšanas procedūru. Jauna pieeja kopīgajām platformām varētu būt risinājums šā mērķa sasniegšanai. Platformas varētu darboties līdzīgi kā automātiskās atzīšanas sistēma ārstiem, zobārstiem, medmāsām, vecmātēm, farmaceitiem, veterinārārstiem un arhitektiem, bet bez vajadzības iesaistīties visām dalībvalstīm un pat neiesaistoties tik daudz dalībvalstīm, kā šobrīd paredzēts 15. pantā. Šo slieksni varētu samazināt līdz vienai trešdaļai no visām dalībvalstīm (t. i., 9 no 27) pašreiz noteikto divu trešdaļu vietā, lai sekmētu kopīgo platformu izveidošanu. Tiktu arī skaidri noteikts, ka ikviena neiesaistītā dalībvalsts varētu brīvi pievienoties kopīgai platformai vēlākā posmā.

Attiecībā uz ikvienu jaunu platformu būtu jāveic iekšējā tirgus tests. Tādējādi tiktu nodrošināts, ka apstiprinātie nosacījumi ir samērīgi, un tas, ka kopīgajā platformā nav ietvertas nevajadzīgas detaļas, kas varētu radīt šķērsli to profesionāļu mobilitātei, kuri nāk no neiesaistītajām dalībvalstīm un kuri vēlas izmantot tiesības uz brīvu pārvietošanos vienotajā tirgū. Iekšējā tirgus testu varētu veikt ieinteresētās profesionālās asociācijas, kuras varētu palīdzēt noteikt, vai profesionālā pieredze ļauj profesionālim no neiesaistītas dalībvalsts pienācīgi veikt darbību profesijā kādā no iesaistītajām valstīm.

Visbeidzot, kopīgajās platformās vajadzētu iesaistīties ne tikai profesionālajām organizācijām, bet otrajā posmā — arī vismaz 9 dalībvalstīm. Pamatojoties uz profesionālās asociācijas priekšlikumu un ar nepieciešamo atbalstu no pietiekama skaita dalībvalstu, Komisija beidzot varētu apstiprināt kopīgu platformu, pieņemot deleģētu aktu, kura satvaru varētu noteikt ar modernizēto direktīvu. Viens piemērs notiekošajam darbam pie kopīgas platformas izveides ir kopīgā platforma slēpošanas instruktoriem.

4. jautājums. Vai atbalstāt pašreizējā sliekšņa samazināšanu no divām trešdaļām dalībvalstu līdz vienai trešdaļai (t. i., 9 no 27 dalībvalstīm) kā nosacījumu kopīgas platformas izveidei? Vai atbalstāt iekšējā tirgus testa (kura pamatā ir proporcionalitātes princips) nepieciešamību, lai nodrošinātu to, ka kopīga platforma nerada šķērsli pakalpojumu sniedzējiem no neiesaistītajām dalībvalstīm? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

2.4. Profesionālās kvalifikācijas reglamentētās profesijās

Akts par vienoto tirgu paredz turpmāku to darbību rezervju novērtējumu, kas saistītas ar profesionālajām kvalifikācijām. Tajā arī aicināts pārskatīt reglamentēto profesiju loku. Šobrīd 27 dalībvalstis reglamentē apmēram 4700 profesijas, pamatojoties uz profesionālo kvalifikāciju. Šīs profesijas var iedalīt aptuveni 800 dažādās kategorijās. Profesionālo kvalifikāciju direktīvā šobrīd ir paredzēts savstarpējās atzīšanas mehānisms, kas kopumā darbojas attiecībā uz gandrīz visām profesijām. Lai gan dalībvalstis ir tiesīgas pašas izvirzīt kvalifikāciju prasības attiecībā uz piekļuvi atsevišķām profesijām, lai piemērotā veidā īstenotu sabiedriskās politikas mērķus saistībā ar noteiktu ekonomisko darbību, piem., garantēt tās drošību vai drošumu, dažos gadījumos kvalifikāciju prasības var būt nesamērīgas vai nevajadzīgas sabiedriskās politikas mērķu īstenošanai un radīt šķēršļus ES pilsoņu pārvietošanās brīvībai. Patiesi ir iespējami gadījumi, kad ES pilsonis, kurš jau veic ekonomisko darbību savā izcelsmes dalībvalstī, saskaras ar tāda līmeņa vai rakstura nepamatotu un nesamērīgu kvalifikācijas prasību uzņēmējā dalībvalstī, ka viņš nespētu šīs grūtības pārvarēt, izturot pārbaudi vai stažēšanās posmu (t. s. kompensācijas pasākumus), kā paredzēts Profesionālo kvalifikāciju direktīvā, un nevarētu arī pieprasīt pat daļēju piekļuvi atbilstīgi Tiesas judikatūrai (sīkāku informāciju par daļēju piekļuvi sk. 2.2. sadaļā) Tādējādi šajā gadījumā personai nebūtu citas izvēles, kā apgūt visu nepieciešamo apmācību programmu, lai iegūtu vietējo kvalifikāciju attiecīgajā uzņēmējā dalībvalstī.

5. jautājums. Vai jums ir zināmas reglamentētās profesijas, kurās ES pilsoņi noteikti varētu saskarties ar šādām situācijām? Lūdzu, norādiet profesiju, kvalifikācijas un iemeslus, kāpēc šādas situācijas nebūtu attaisnojamas.

3. TĀLĀKA ATTĪSTĪBA, PAMATOJOTIES UZ ESOŠAJIEM SASNIEGUMIEM

3.1. Piekļuve informācijai un e-pārvalde

Profesionāļiem, kuri vēlas strādāt citā dalībvalstī, ir jābūt informētiem un jāizprot viņiem piemērojamie noteikumi. Direktīvas novērtējumā, īpaši sabiedriskajā apspriešanā 2011. gada sākumā, tika konstatēts, ka šī ir nopietna problēma daudzām ieinteresētajām personām. Konkrētāk, respondenti ziņoja par nepietiekamu skaidrību attiecībā uz to, kura iestāde ir atbildīga par viņu profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un kādi dokumenti ir jāiesniedz. Nepietiekama informācija par to, kas ir jāiesniedz un kurai iestādei, ir pretrunā mērķim ātri pieņemt lēmumu uzņēmējā dalībvalstī.

Līdzīga problēma ir nodrošināt profesionāļiem iespēju efektīvāk un ērtāk aizpildīt pieteikumu par savu profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un saņemt atzīšanas lēmumu ar e-pārvaldes tīmekļa vietņu starpniecību.

Ar modernizētu direktīvu varētu noteikt pienākumu katrai dalībvalstij izveidot centrālu tiešsaistes piekļuves punktu, kurā būtu pieejama pilnīga informācija par kompetentajām iestādēm un profesionālo kvalifikāciju atzīšanai nepieciešamajiem dokumentiem visiem profesionāļiem neatkarīgi no viņu profesijas vai reģiona, kurā viņi plāno veikt darbību. Tādējādi tiktu atrisināta pirmā problēma. Skaidrība par to, konkrēti kādi dokumenti ir jāiesniedz, radītu profesionāļiem lielāku pārredzamību un būtu iespējams izvairīties no situācijām, kad kompetentās iestādes atturas no oficiāla lēmuma pieņemšanas, pamatojoties uz to, ka migrējošais profesionālis nav iesniedzis visus nepieciešamos dokumentus (sk. direktīvas 51. panta 2. punktu).

Nākamajā solī, izmantojot centrālos piekļuves punktus, varētu piedāvāt speciālistiem iespēju

izpildīt visas ar kvalifikāciju atzīšanu saistītās procedūras tiešsaistē, tādējādi atrisinot otro problēmu.

Kā šie risinājumi varētu praksē atrisināt šīs abas problēmas? Pirmā iespēja būtu attīstībai par pamatu izmantot direktīvas 57. pantā paredzētos valstu kontaktpunktus, kas jau sniedz informāciju un palīdzību profesionāļiem attiecībā uz viņu kvalifikāciju atzīšanu. Šobrīd tie galvenokārt sniedz konsultācijas pa pastu vai pa tālruni, nevis aktīvi nodrošina, lai ES pilsoņi, kuriem ir interese par profesionālo mobilitāti, varētu piekļūt informācijai par nepieciešamajiem dokumentiem un kompetento iestādi. Nākotnē valstu kontaktpunkti varētu organizēt arī centrālo informācijas piekļuves punktu un ar kompetentajām iestādēm saskaņot e-pārvaldes izmantošanu,, kas ļautu visas formalitātes izpildīt tiešsaistē.

Otra iespēja būtu attīstībai par pamatu izmantot Pakalpojumu direktīvā[15] paredzētos vienotos kontaktpunktus. Ir paredzēts, ka tie kļūs par pilntiesīgiem e-pārvaldes portāliem, kas pakalpojumu sniedzējiem nodrošinās ērtu tiešsaistes piekļuvi visai nepieciešamajai informācijai attiecībā uz viņu darbībām (noteikumi, procedūras, termiņi). Turklāt vienotie kontaktpunkti ļauj pakalpojumu sniedzējiem elektroniski izpildīt visas administratīvās procedūras, kas nepieciešamas, lai iegūtu piekļuvi un veiktu pakalpojuma darbību, tostarp kvalifikāciju atzīšanas procedūras; tas ir pamatnoteikums, lai procedūras izpildītu īsākā laika posmā un samazinātu administratīvo formalitāšu slogu. Šobrīd vienotie kontaktpunkti ir pieejami Pakalpojumu direktīvā[16] minētajiem pakalpojumu sniedzējiem (tostarp viņu norīkotajiem darbiniekiem un pašnodarbinātajiem profesionāļiem), taču šo loku varētu paplašināt, ja dalībvalsts uzskatītu, ka ir nepieciešams aptvert visas profesionālās darbības, ne tikai tās, uz kurām attiecas Pakalpojumu direktīva. Līdzīgi dalībvalstis tālākai attīstībai par pamatu varētu izmantot vienoto kontaktpunktu pieredzi, turpinot attīstīt tiešsaistes pakalpojumus, kas ļautu vienkāršot un paātrināt kvalifikāciju atzīšanas procedūras visiem profesionāļiem, vienlaikus ievērojot ES tiesību aktus datu aizsardzības jomā, proti, Direktīvu 95/46/EK[17].

Visbeidzot, lai radītu sinerģijas, būtu svarīgi nodrošināt ciešu sadarbību starp dalībvalstu e-pārvaldes pakalpojumiem un portālu „Tava Eiropa", kas plānots kā vienotais datu ievades punkts attiecībā uz visu noderīgo informāciju par ES tiesībām[18] un to īstenošanas uzdevumiem.

6. jautājums. Vai jūs atbalstītu to, ka dalībvalstīm tiek noteikts pienākums nodrošināt piekļuvi informācijai par kompetentajām iestādēm un profesionālo kvalifikāciju atzīšanai nepieciešamajiem dokumentiem, izmantojot centrālu tiešsaistes piekļuves punktu katrā dalībvalstī? Vai jūs atbalstītu to, ka tiek noteikts pienākums nodrošināt iespēju tiešsaistē izpildīt atzīšanas procedūras visiem profesionāļiem? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus

---

15 Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.).

16 Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu attiecībā uz direktīvas transponēšanu un ieviešanu, SEC(2010) 1292, 22.10.2010., http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/evaluation/staff-working-doc_en.pdf .

17 Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.).

18 Portālu „Tava Eiropa" (*europa.eu/youreurope*) veido Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm. Portāla „Tava Eiropa" redakcijai, ko veido dalībvalstu pārstāvji, ir jānodrošina attiecīgās valsts līmeņa informācijas pieejamība portālā un pietiekama saikne starp portālu „Tava Eiropa" un valstu informācijas portāliem.

par vai pret šo pieeju.)

3.2. Īslaicīga mobilitāte

Lai atvieglotu īslaicīgu pakalpojumu sniegšanu, 2005. gadā tika ieviests jauns regulējums. Saskaņā ar jauno regulējumu profesionālim, kurš vēlas sniegt pakalpojumus īslaicīgi, saglabājot uzņēmējdarbību izcelsmes dalībvalstī, nav pienākuma veikt formālas atzīšanas procedūras uzņēmējā dalībvalstī. Dalībvalstis drīkst tikai pieprasīt, lai vajadzības gadījumā kompetentai iestādei tiek nosūtīta ar vairākiem dokumentiem pamatota iepriekšēja deklarācija. Daudzas dalībvalstis plaši izmanto šo iespēju.

Būtisks ir jautājums par to, kā rīkoties situācijā, ja profesionālis no dalībvalsts, kur profesija netiek reglamentēta, īslaicīgi pārceļas uz dalībvalsti, kur šī profesija ir reglamentēta. Šādos gadījumos jaunais regulējums attiecas tikai uz tiem, kuri var pierādīt divu gadu profesionālo pieredzi vai sniegt apliecinājumu par „reglamentētas izglītības un apmācības" iegūšanu. Dažas no ieinteresētajām personām prasa patērētājiem nodrošināt vairāk izvēles iespēju, un to varētu sasniegt, paplašinot atvieglotā regulējuma darbības jomu. Citi satraucas par ļaunprātīgu izmantošanu, piemēram, labvēlīgākā regulējuma izvēlēšanos. Modernizējot direktīvu, būtu jātiecas panākt pareizu līdzsvaru starp šīm pamatotajām nostājām.

3.2.1. Patērētāji šķērso robežas

Divu gadu princips (direktīvas 5. panta 1. punkts) ir vispārējio atzīts, jo tas aizsargā patērētājus dalībvalstīs, kurās attiecīgā profesija tiek reglamentēta. Tomēr šis noteikums var būt nesamērīgs, ja patērētāji no savas izcelsmes valsts dodas uz citu dalībvalsti un izvēlas profesionāli nevis no ceļojuma galamērķa dalībvalsts, bet gan no izbraukšanas dalībvalsts, piemēram, tūristu grupa izvēlas gidu no savas valsts. Šajā gadījumā attiecīgajam profesionālim nav nekādas saskares ar uzņēmējas dalībvalsts vietējiem patērētājiem. Tādējādi prasība pēc iepriekšējas deklarācijas un divu gadu iepriekšējas pieredzes nav pamatojama ar patērētāju aizsardzību. Patērētāja izvēles tiesības būtu jāvērtē augstāk nekā bažas par labvēlīgākā regulējuma meklēšanu, jo, šķiet, šajās situācijās tas nav būtiski[19]. Tādējādi, šķiet, nav vajadzīga prasība pēc iepriekšējas deklarācijas. Patērētāja izvēli varētu ierobežot tikai tad, ja iepriekšēja kvalifikācijas pārbaude jau ir pamatota ar sabiedrības veselības aizsardzības vai patērētāja drošības risku (atbilstīgi pašreizējās direktīvas 7. panta 4. punktam).

[19] Vislabākajā gadījumā šiem profesionāļiem būtu Eiropas profesionālā karte.

7. jautājums. Vai piekrītat, ka būtu jāatceļ prasība par divu gadu profesionālo pieredzi profesionālim no dalībvalsts, kurā attiecīgo profesiju nereglamentē, gadījumos, kad patērētāji šķērso robežas un neizvēlas vietējo profesionāli uzņēmējā dalībvalstī? Vai šajā gadījumā uzņēmējai dalībvalstij joprojām būtu tiesības pieprasīt iepriekšēju deklarāciju? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

3.2.2. Jautājums par „reglamentēto izglītību un apmācību"

Profesionāļi, kuriem ir pabeigta „reglamentētā izglītība", ir arī atbrīvoti no prasības pēc divu gadu profesionālās pieredzes. Direktīva samērā šauri definē „reglamentēto izglītību" kā izglītību, kas ietver mācības, kas īpaši paredzētas darbības veikšanai kādā konkrētā profesijā, atsaucoties uz konkrētiem direktīvas III pielikumā minētiem gadījumiem.

Taču izglītības joma attīstās, un direktīvai ir jāiet kopsolī ar šīm pārmaiņām. Lai veicinātu nodarbinātību, skatot to mūžizglītības perspektīvā, aizvien biežāk izglītības un apmācības politikas mērķis ir papildus konkrētām profesionālajām prasmēm (tehniskās prasmes) nodrošināt plaši izmantojamu prasmju apguvi (piemēram, saziņu, vadību). Šajā sakarā, šķiet, nav pamatoti reglamentētās izglītības un apmācības jēdzienu ierobežot tikai ar to, kas īpaši paredzēta konkrētai profesijai (sk. direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu). Reglamentētās izglītības jēdzienu varētu paplašināt, iekļaujot jebkuru izglītību un apmācību, ko atzīst dalībvalsts un kas attiecas uz konkrēto profesiju. Mācību iestādes varētu izmantot *Europass* diploma pielikumu[20] vai *Europass* pielikumu kvalifikāciju apliecinošam dokumentam[21], lai sniegtu informāciju par attiecīgo programmu saturu un mērķiem. Lielāks skaits pienācīgi izglītotu profesionāļu varētu iegūt no atvieglota īslaicīgās mobilitātes regulējuma, ja reglamentētās izglītības un apmācību definīcija tiktu pārskatīta. Vienlaicīgi saskaņā ar modernizēto direktīvu dalībvalstīm joprojām būtu tiesības pieprasīt ikgadēju iepriekšēju deklarāciju (izņemot gadījumus, ja ir profesionālā karte un tas ir lieki).

8. jautājums. Vai piekrītat, ka „reglamentētās izglītības un apmācību" jēdziens varētu iekļaut visas mācības, ko atzīst dalībvalsts un kas attiecināmas uz profesiju, ne tikai apmācību, kas īpaši paredzēta darbības veikšanai kādā konkrētā profesijā? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

3.3. Vispārējās sistēmas plašāka piemērošana

3.3.1. Kvalifikācijas līmeņi

Direktīvas 11. pantā ir paredzēti pieci kvalifikācijas līmeņi, kas noteikti, pamatojoties uz mācību veidu un ilgumu. Kompetentajai iestādei šie līmeņi ir jāizmanto, ja profesionālis

---

20 *Europass* diploma pielikumu piešķir augstākās izglītības absolventiem kopā ar izglītības grādu vai diplomu. Tas palīdz vieglāk saprast augstākās izglītības kvalifikācijas, jo īpaši ārpus valsts, kur tās ir piešķirtas. Sk. http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassDiplomaSupplement.csp;jsessionid=43770C133C7D2B78EA4522BF5ABFF581.wpc1

21 *Europass* pielikumu kvalifikāciju apliecinošam dokumentam izsniedz cilvēkiem, kuriem ir profesionālās izglītības un apmācību apliecība, tas sniedz ziņas papildus tām, kas jau iekļautas oficiālajā apliecībā, ļaujot to vieglāk saprast, jo īpaši darba devējiem un iestādēm, kas atrodas ārpus izsniedzējas valsts. Plašāku informāciju sk.: http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassCertificateSupplement.csp;jsessionid=43770C133C7D2B78EA4522BF5ABFF581.wpc1

piesakās savas kvalifikācijas atzīšanai saistībā ar profesiju, uz kuru attiecas vispārējā sistēma, lai noteiktu, vai direktīvu var attiecināt uz pretendentu. Direktīvu pašlaik nepiemēro, ja profesionāļa kvalifikācija un kvalifikācija, ko pieprasa uzņēmēja dalībvalsts, atšķiras par diviem līmeņiem vai vairāk.

11. pantā noteiktie līmeņi varētu pārklāties ar Eiropas kvalifikāciju sistēmas (*EQF*) astoņiem līmeņiem, kurus noteiks, pamatojoties uz „mācību rezultātiem", kad pēdējie 2012. gadā tiks ieviesti[22]. Divu klasifikācijas sistēmu līdzāspastāvēšana kompetentajām iestādēm un citām ieinteresētajām personām var radīt sajukumu. Arī Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāta pasūtītajā pētījumā pašlaik vērtē abu atšķirīgo klasifikācijas sistēmu ieguvumus un trūkumus saistībā ar atzīšanas jautājumu. Šā pētījuma rezultāti būs pieejami rudenī.

Iespējamais attīstības virziens varētu būt izvairīties no jebkādas kvalifikāciju klasifikācijas sistēmas, kas no direktīvas darbības jomas izslēdz atsevišķus profesionāļus. Iespējamais risinājums varētu būt kvalifikāciju līmeņu svītrošana 11. pantā (kā arī II pielikumā, kas saistīts ar 11. pantu). Tas nozīmētu, ka turpmāk kompetentās iestādes vairs nenoteiktu, vai pretendents ir atbilstīgs saskaņā ar iepriekš definētajiem kvalifikāciju līmeņiem, bet vērstu uzmanību uz to, lai noteiktu būtiskas apmācību atšķirības, lai izlemtu, vai nepieciešami kompensācijas pasākumi. Tādēļ kompetentām iestādēm vairs nebūtu iespējams noraidīt atzīšanas pieteikumu, pamatojoties uz atšķirīgu kvalifikācijas līmeni, kā, piemēram, starp universitātes diplomu un vidējo izglītību. Tāpat tās nevarētu noraidīt kvalifikācijas atzīšanu profesionāļiem profesionālās pieredzes dēļ, ko atzinusi kāda dalībvalsts (kā pašlaik paredzēts direktīvas 11. panta a) punktā). Šādas klasifikācijas svītrošana arī dotu plašāku rīcības brīvību dalībvalstīm.

9. jautājums. Vai jūs atbalstītu klasifikācijas svītrošanu, kas paredzēta 11. pantā (tai skaitā II pielikumā)? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

3.3.2. Kompensācijas pasākumi

Direktīvas 11. panta svītrošana rada risku, ka vajadzēs vairāk kompensācijas pasākumu. Ja svītrotu 11. pantu, iespējamais risinājums varētu būt kompensācijas pasākumu sistēmas maiņa četros soļos.

1) Direktīvas 14. panta 1. punktā paredzēti nosacījumi, kuriem atbilstoši uzņēmēja dalībvalsts var noteikt kompensācijas pasākumus. Viens no šiem nosacījumiem attiecas uz apmācību ilgumu. Šobrīd apmācību ilgums, kas atšķiras par vismaz vienu gadu, ir pamatojums kompensācijas pasākumiem. Pastāv šaubas, vai direktīvas 14. panta 1. punkts joprojām ir pamatots.
2) Direktīvas 13. panta 2. punkts nosaka prasību, ka profesionāļiem jābūt vismaz divu gadu profesionālajai pieredzei, ja viņu profesija izcelsmes dalībvalstī nav reglamentēta. Ja profesionāļi neatbilst šai prasībai, tie pašlaik nevar gūt labumu no „vispārējās sistēmas". Nav nekāda iemesla, kāpēc profesionāļus ar mazāku profesionālo pieredzi būtu jānoraida. Jebkurā gadījumā uzņēmējai dalībvalstij būtu jānovērtē viņu pašreizējās kvalifikācijas, tai skaitā viņu profesionālā pieredze. Ja kvalifikācijas būtiski atšķiras no valstī piemērojamām prasībām, uzņēmēja dalībvalsts varētu noteikt piemērotus kompensācijas pasākumus. Attiecīgi būtu jāsvītro direktīvas 13. panta 2. punkts.

---

[22] „Pieredzes ziņojumi" un atbildes no sabiedriskās apspriešanas liecina, ka sistēmas piemērošanu, izmantojot iepriekš noteiktos līmeņus, uzskata par pārlieku sarežģītu.

3) Komisija ir saņēmusi daudz sūdzību no pilsoņiem par to, ka kompetentās iestādes nosaka nesamērīgus kompensācijas pasākumus. Ja modernizētajā direktīvā klasifikācijas vairs nebūs, tajā varētu ieviest jaunu aizsardzību, lai pasargātu ES pilsoņus no patvaļīgiem kompensācijas pasākumiem Nosakot pretendentam kompensācijas pasākumus, uzņēmējas dalībvalsts kompetentā iestāde varētu skaidri pamatot savu lēmumu attiecībā uz:

a) būtiskām atšķirībām starp pretendenta apmācību un apmācību, ko pieprasa uzņēmēja dalībvalsts (īpaši, kuri mācību elementi, ko pieprasa uzņēmēja dalībvalsts, pretendenta apmācībā nav pietiekami izvērsti un kāpēc tos uzskata par „būtiskām atšķirībām”);

b) kāpēc šīs būtiskās atšķirības profesionālim liedz darboties savā profesijā uzņēmējā dalībvalstī.

4) Visbeidzot, lai atvieglotu kompensācijas pasākumu īstenošanu, varētu noteikt, ka direktīvā minētajām valstu administratīvajām praksēm[23] ir saistoši Rīcības kodeksa būtiskie noteikumi (tādi kā prasība kompetentajām iestādēm piedāvāt zināšanu pārbaudes vismaz divreiz gadā). Tomēr pārējām Rīcības kodeksa daļām nebūtu jābūt obligātām.

10. jautājums. Vai iepriekš minētie četri soļi būtu īstenojami modernizētajā direktīvā, ja tiek svītrots direktīvas 11. pants? Ja neatbalstāt visu četru soļu īstenošanu, vai kāds no tiem jums ir pieņemams? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret minētajiem soļiem kopumā vai katru no tiem.)

3.3.3. Profesionāļi ar daļēju kvalifikāciju

Direktīva atvieglo mobilitāti profesionāļiem ar pilnu kvalifikāciju. Pašlaik tā neattiecas uz cilvēkiem, kuri ir beiguši studijas, bet vēl nav pilnībā kvalificēti, lai neatkarīgi darbotos savā profesijā. Taču aizvien vairāk cilvēku vēlas gūt labumu no iekšējā tirgus — un tiem būtu jābūt iespējai gūt labumu,— veicot algotu pārraudzītu praksi ārvalstīs. Tiesa to precizēja *Morgenbesser* lietā[24] — šādiem gadījumiem ir piemērojami Līguma noteikumi par brīvu pārvietošanos, un dalībvalstis pēc būtības nedrīkst liegt cilvēkiem veikt apmaksātu pārraudzītu praksi, ja tās šādu iespēju piedāvā saviem pilsoņiem. Dalībvalstīm ir jāsalīdzina pretendenta kvalifikācijas ar tām, ko tās pieprasa savās valstīs, lai novērtētu, vai tās ir vismaz līdzvērtīgas, ja ne vienādas.

Saskaņā ar tiesu praksi *Morgenbesser* lietā modernizētajā direktīvā varētu apstiprināt divus principus. Direktīvā paredzēto procesuālo aizsardzību varētu attiecināt arī uz akadēmiskās izglītības absolventiem, kuri vēlas ārvalstīs iegūt algotu pārraudzītu praktisko pieredzi profesijā ar nosacījumu, ka uzņēmēja dalībvalsts piedāvā pārraudzītu praksi saviem pilsoņiem. Tas jo īpaši attiecas uz termiņiem, kas piemērojami kompetentām iestādēm lēmumu pieņemšanai, bet arī uz pienākumu noteiktā laika posmā apstiprināt pieteikuma saņemšanu un informēt iesniedzēju par dokumentiem, kas lietā trūkst. Vienlaicīgi direktīvā varētu skaidri definēt, ka izcelsmes valsts pēc būtības nedrīkst noraidīt prakses atzīšanu tikai tā iemesla dēļ, ka tā veikta ārvalstī. Direktīvas procesuālo aizsardzību varētu piemērot arī šajā situācijā.

11. jautājums. Vai jūs atbalstītu, ka direktīvas priekšrocības attiecina arī uz akadēmiskās izglītības absolventiem, kuri algotas pārraudzītas praktiskās pieredzes posmu vēlas īstenot ārvalstīs? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

---

23 Sk.: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/future/cocon_en.pdf.

24 Tiesas 2003. gada 13. novembra lieta C-313/01, *Morgenbesser*, *ECR* I–13467. (Šo spriedumu apstiprināja Tiesas spriedums lietā C-345/08, *Peśla* pret *Justizministerium Mecklenburg-Vorpommern*.)

3.4. Iekšējā tirgus informācijas sistēmas (*IMI*) potenciāla izmantošana

3.4.1. Obligāta IMI izmantošana attiecībā uz visām profesijām

Dalībvalstu sadarbība ar *IMI* starpniecību jau šobrīd ir ikdienas prakse. Tomēr tā nav obligāta kompetentām iestādēm attiecībā uz profesionāļiem, kuru darbība nav iekļauta Pakalpojumu direktīvā. Atbildes, ko saņēma no kompetentām iestādēm saistībā ar 2010. gada pieredzes ziņojumiem un no sabiedriskās apspriešanas, norādīja, ka daudzi atbalsta sistēmas obligātu lietošanu arī profesijām, kuras nav iekļautas Pakalpojumu direktīvā. Viens iespējamais attīstības virziens direktīvas modernizācijas sakarā varētu būt nodrošināt, ka visas kompetentās iestādes uz kolēģu prasījumiem no citām dalībvalstīm atbild, izmantojot *IMI*[25].

3.4.2. Brīdināšanas mehānismi attiecībā uz profesijām veselības aizsardzības jomā

Vēl būtiskāk ir ieviest proaktīvāku sadarbības formu. Attiecībā uz profesijām, kas iekļautas Pakalpojumu direktīvā, jau pastāv brīdināšanas mehānisms, ar kuru noteiktos apstākļos kompetentām iestādēm ir iespējams vienai otru informēt par jebkādām darbībām pakalpojumu jomā, kuras varētu izraisīt nopietnu kaitējumu personu vai vides veselībai vai drošībai. Tādēļ amatnieka darbība šobrīd ir pakļauta brīdināšanas mehānismam, bet veselības aizsardzības speciālistu, kuri nav iekļauti Pakalpojumu direktīvas darbības jomā, — nav.

Kurš risinājums ir labāks attiecībā uz profesionāļiem veselības aizsardzības jomā? **Pirmā iespēja** būtu profesionāļiem veselības aizsardzības jomā piemērot to pašu brīdināšanas mehānismu, ko piemēro Pakalpojumu direktīvā iekļautajām profesijām — tādējādi brīdinājumu varētu izmantot tikai apstākļos, kad ir skaidri pierādījumi, ka veselības aizsardzības profesionālis migrē uz citu dalībvalsti, lai gan viņam ir tikušas piemērotas sankcijas, kas liedz darboties savā profesijā izcelsmes dalībvalstī. Brīdināšana būtu ierobežota attiecībā uz konkrētām dalībvalstīm, kurās pastāv pietiekama riska vai kaitējuma iespējamība, kas nozīmē, ka jāapsver visi faktori, kas varētu liecināt, ka šis profesionālis visticamāk aktīvi darbosies citās dalībvalstīs. **Otra iespēja**, kas daudz efektīvāk aizsargātu pacientus, būtu ieviest pienākumu sniegt brīdinājumu visām dalībvalstīm, ja migrējošs veselības aizsardzības profesionālis sankciju dēļ kādā dalībvalstī zaudē prakses tiesības. Jebkuriem šajā sakarā veiktajiem pasākumiem būtu jābūt saskaņā ar Pamattiesību hartu, īpaši attiecībā uz personas datu aizsardzību un tiesībām uz efektīvu aizsardzību.

12. jautājums. Kurai no divām iespējām jūs dodat priekšroku, lai ieviestu brīdināšanas mehānismu veselības aizsardzības profesionāļiem *IMI* sistēmā?

1. iespēja. Paplašināt Pakalpojumu direktīvā paredzēto brīdināšanas mehānismu, attiecinot to uz visiem profesionāļiem, ieskaitot veselības aizsardzības profesionāļus. Dalībvalsts, kas ierosina brīdināšanu, izvēlētos, kurām citām dalībvalstīm sūtīt brīdinājumu.

2. iespēja. Ieviest plašāku un stingrāku pienākumu dalībvalstīm nekavējoties brīdināt visas pārējās dalībvalstis, ja veselības aizsardzības profesionālim ir liegts turpināt praksi disciplināras sankcijas dēļ. Dalībvalstij, kura ierosina brīdināšanu, būtu pienākums visus brīdinājumus sūtīt visām pārējām dalībvalstīm.

---

[25] Tiktāl, cik šāda sadarbība paredz personas datu apstrādi, ir jāievēro attiecīgie ES tiesību akti, kā minēts Profesionālo kvalifikāciju direktīvas 56. panta 2. punktā, īpaši atsaucoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.)

3.5. Valodas prasības

Saskaņā ar direktīvas 53. pantu profesionāļiem ir jābūt vajadzīgajām valodas zināšanām, lai veiktu darbību attiecīgajā uzņēmējā dalībvalstī. Šajā sakarā dalībvalstīm pienācīgi jāņem vērā proporcionalitātes princips, kurš izslēdz sistemātiskas valodas pārbaudes. Katrā konkrētā gadījumā valodas zināšanu pārbaudes ES pilsoņiem, kurus interesē profesionālā mobilitāte, var būt tiesisks veids, kā aizsargāt patērētāju un pacientu intereses. Tomēr sistemātiskas valodas pārbaudes, ja tās piemēro nesamērīgi, var kļūt par līdzekli, lai negodīgi atturētu ārvalstu profesionāļus no tiesībām veikt profesionālo darbību. Galveno atbildību nodrošināt, lai ir apgūtas profesijai nepieciešamās valodas prasmes, uzņemas darba devēji.

Dažās dalībvalstīs notiek publiskas debates par valodas prasībām veselības aizsardzības profesionāļiem. Jautājums par veselības aizsardzības profesionāļu valodas prasmēm kļūst būtiskāks, jo veselības aizsardzības profesionāļu migrācija palielinās, un īpaši asi tas izjūtams gadījumos, kad veselības aizsardzības profesionāļi, kuru kvalifikācija tiek automātiski atzīta, nonāk tiešā saskarē ar pacientiem. Vai viņiem jāveic valodas pārbaudes? Ja jāveic, tad kurā brīdī?

- Viena iespēja būtu precizēt Rīcības kodeksu[26], kurš kļūtu atvērtāks turpmākiem pielāgojumiem.

- Otra iespēja būtu ieviest direktīvā normu, ko piemēro konkrēti veselības aizsardzības profesionāļiem, kas strādā tiešā saskarē ar pacientiem. Šis noteikums atļautu vienreizēju nepieciešamo valodas prasmju kontroli, pirms veselības aizsardzības profesionālis pirmoreiz nonāk tiešā saskarē ar pacientiem.

13. jautājums. Kurai no divām iepriekš minētajām iespējām jūs dodat priekšroku?

1. iespēja. Precizēt Rīcības kodeksā pastāvošās normas.

2. iespēja. Grozīt pašu direktīvu attiecībā uz veselības aizsardzības profesionāļiem, kuri strādā tiešā saskarē ar pacientiem un kuru kvalifikācija tiek automātiski atzīta.

4. AUTOMĀTISKĀS ATZĪŠANAS MODERNIZĒŠANA

4.1. Trīs posmu pieeja modernizācijai

Profesionālo kvalifikāciju direktīva paredz minimālo saskaņoto nosacījumu kopumu ārstu, zobārstu, vispārējās aprūpes māsu, vecmāšu, farmaceitu, veterinārārstu un arhitektu apmācībai. Šīs minimālās mācību prasības daudzus gadus ir bijušas par pamatu automātiskai atzīšanai. Šo profesiju automātiskās atzīšanas sistēmu pārsvarā uzskata par veiksmīgu. Tomēr daži mācību nosacījumi ir trīsdesmit gadus veci, un daudzas ieinteresētās personas aicina modernizēt direktīvu. Modernizētajā direktīvā vajadzētu saglabāt automātiskās atzīšanas

[26] Pašlaik dalībvalstis var kontrolēt, lai profesionāļiem būtu darbības veikšanai nepieciešamās valodas zināšanas, bet tas jāveic samērīgā veidā. Tas nozīmē, ka tās ārvalstu profesionāļiem nevar noteikt sistemātiskas valodas pārbaudes. Profesionāļiem vajadzētu spēt pierādīt savas valodas zināšanas citā veidā (proti, ar diplomu par izglītību, kas iegūta attiecīgā valodā, ar profesionālo pieredzi konkrētā valstī, valodu zināšanu apliecību u.t.t.). Tas nozīmē arī to, ka prasītais valodas zināšanu līmenis var būt dažāds atbilstīgi darbības veidam un kārtībai, kādā tā tiek veikta. Valodas pārbaude var notikt tikai pēc atzīšanas procedūras beigām, un tā nevar būt par iemeslu, lai atteiktu profesionālās kvalifikācijas kā tādas atzīšanu.

pamatprincipus kā sākumpunktu ar elastīgu mehānismu konkrētu mācību prasību atjaunināšanai. Tad šo mehānismu varētu izmantot, lai automātiskās atzīšanas režīmā pakāpeniski ieviestu pašlaik noteikošās izglītības reformas. Līdztekus, modernizējot direktīvu, jāņem vērā nepārtrauktais zinātnes un tehnikas progress. Tādējādi modernizāciju varētu panākt trīs posmos.

Pirmajā posmā grozītu direktīvu, lai precizētu un pielāgotu tādus mācību prasību pamatnosacījumus kā minimālo mācību ilgumu noteikšana un stiprinātu tādus pasākumus, kas paredz profesionāļu sniegto pakalpojumu kvalitāti. Turklāt ir jāmaina institucionālais pamats, lai aizstātu pašreizējo komitoloģijas sistēmu vai nu ar īstenošanas tiesību aktiem, vai ar deleģētiem tiesību aktiem[27] atbilstīgi Līgumam par Eiropas Savienības darbību. Vēlamākajā gadījumā Ministru padome un Eiropas Parlaments lems par šīm pārmaiņām, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, kas jāiesniedz līdz 2011. gada beigām. Akts par vienoto tirgu (13. aprīlis) liecina, ka politisko vienošanos par šo posmu varētu sasniegt līdz 2012. gada beigām.

Otrajā posmā, izmantojot nesen ieviesto īstenošanas vai deleģēto tiesību aktu regulējumu, ne tikai atjauninās esošos mācību priekšmetus visām attiecīgajām profesijām, bet vajadzības gadījumā arī izstrādās kompetenču modeļus. (Šajā sakarā jāatzīmē, ka Komisija jau ir pilnvarota rīkoties atbilstoši pastāvošajai komitoloģijas procedūrai.) Lai veiktu pārmaiņas šajās jomās, būtu vajadzīga to kompetento iestāžu iesaistīšanās, kuras jau sākušas veidot sakarus, lai iegūtu padziļinātas zināšanas, un kuras 2010. gadā veiksmīgi palīdzēja Komisijai novērtēt pašreizējo direktīvu. Otrais posms sāktos 2013. gadā un varētu beigties 2014. gadā.

Visbeidzot, **trešajā posmā**, ja nepieciešams, varētu vēl vairāk optimizēt mācību prasību minimuma saskaņošanu, piemēram, visās dalībvalstīs aizstājot mācību stundu sistēmas izmantošanu ar Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmas (*ECTS*)[28] izmantošanu, lai nākotnē atvieglotu automātisko atzīšanu. Pašlaik notiekošais neatkarīgais pētījums par izglītības reformu[29] ietekmi sniegs novērtējumu par iespējamiem ieguvumiem, izmantojot *ECTS* punktus šajā jomā. Atkarībā no pētījuma rezultātiem varētu paredzēt mehānismu, lai modernizētajā direktīvā precizētajam minimālajam gadu skaitam noteiktu līdzvērtīgu *ECTS* punktu skaitu. Taču tas prasītu turpmākus centienus un iesaistīšanos no universitāšu un profesionāļu puses. Pirmais novērtējums varētu sākties 2014. gadā.

14. jautājums. Vai jūs atbalstītu trīs posmu pieeju, lai modernizētu direktīvā paredzētās minimālās mācību prasības, ko veido šādi trīs posmi:

- pirmajā posmā 2011. un 2012. gadā pārskatītu pamatnoteikumus, īpaši minimālo mācību ilgumu, un kā daļu no direktīvas modernizācijas sagatavotu institucionālo sistēmu turpmākiem pielāgojumiem;

- otrajā posmā (no 2013. gada līdz 2014. gadam) turpinātu pārskatīto pamatnoteikumu attīstību, vajadzības gadījumā ietverot mācību priekšmetu pārskatīšanu un, izmantojot jauno institucionālo sistēmu, uzsāktu darbu pie kompetenču pievienošanas; un

- trešajā posmā (pēc 2014. gada) izskatītu jautājumu par *ECTS* kredītpunktu sistēmu, izmantojot jauno institucionālo sistēmu.

---

27 Sk. Līguma 290. un 291. pantu.

28 Plašāku informāciju sk.: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

29 *GBP* veiktais pētījums tiks publicēts oktobrī.

4.2. Uzticības stiprināšana automātiskajai atzīšanai

Savos pieredzes ziņojumos daudzas kompetentās iestādes aicināja stiprināt automātiskās atzīšanas sistēmu. Dažas no tām uzskata, ka direktīvā nepieciešama papildus minimālā mācību ilguma saskaņošana, piemēram, nosakot mācību stundu skaitu vai precizējot, vai vajadzības gadījumā būtu jāpiemēro gan gadu, gan mācību stundu skaits. Vēl viens risinājums būtu apsvērt, kura organizācija vai iestāde valsts līmenī varētu uzņemties lielāku atbildību, lai nodrošinātu, ka mācību saturs konkrētas profesionālās kvalifikācijas iegūšanai vienmēr atbilst direktīvas prasībām.

4.2.1. Profesionālā statusa precizēšana

Profesionālo kvalifikāciju direktīva paredz minimālo saskaņoto nosacījumu kopumu ārstu, zobārstu, vispārējās aprūpes māsu, vecmāšu, farmaceitu, veterinārārstu un arhitektu apmācībai. Šīs minimālās mācību prasības šobrīd ir vienīgais pamatojums šo profesiju speciālistu kvalifikācijas automātiskai atzīšanai. Pietiek ar diplomu, kas apliecina, ka ir izpildītas minimālās mācību prasības, lai tā īpašnieks uzsāktu darbību dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā šī kvalifikācija iegūta. Tomēr var rasties situācijas, kurās diplomu īpašnieki zaudē tiesības darboties profesijā, kurā ieguvuši kvalifikāciju izcelsmes dalībvalstī (piemēram, tāpēc, ka viņi neatbilst valsts prasībām par nepārtrauktu profesionālo attīstību).

Šobrīd direktīvā ir kāds trūkums. Īslaicīgas pakalpojumu sniegšanas gadījumā profesionāļiem ir pienākums pierādīt, ka tiem ir tiesības darboties savā izcelsmes dalībvalstī un ka tiem nepastāv aizliegums strādāt profesijā, piemēram, tāpēc, ka tie nav ievērojuši valsts prasības saistībā ar nepārtrauktu profesionālo attīstību. Nav skaidri definēta norma, kas noteiktu līdzīgu prasību, ja tiek veidots uzņēmums. Būtu loģiski attiecināt šo prasību uz gadījumiem, kad profesionālis vēlas dalībvalstī veikt pastāvīgu darbību. Tas, piemēram, varētu novērst gadījumus, kad ārsti, kam vairs nav tiesību praktizēt vienā dalībvalstī, migrē uz citu.

15. jautājums. Ja profesionāļi vēlas sākt darbību dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā tie ieguvuši kvalifikāciju, tiem jāpierāda uzņēmējai dalībvalstij, ka viņiem ir tiesības veikt darbību šajā profesijā izcelsmes dalībvalstī. Šo principu piemēro īslaicīgai mobilitātei. Vai to vajadzētu attiecināt uz gadījumiem, kad profesionālis vēlas veikt pastāvīgu darbību? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.) Vai ir nepieciešams direktīvā plašāk aplūkot jautājumu par nepārtrauktu profesionālo attīstību?

4.2.2. Ārstu, medmāsu un vecmāšu minimālā mācību ilguma precizēšana

Pašlaik dažām nozares profesijām minimālais mācību ilgums ir noteikts gados vai mācību stundās. Tas var radīt pārpratumus, vai šie divi kritēriji paredzēti kā divas izvēles vai tie būtu piemērojami abi kopā. Daudzas ieinteresētās personas ierosina apvienot abus kritērijus. Modernizētajā direktīvā tas būtu jāprecizē attiecībā uz ārstiem, medmāsām un vecmātēm, kuriem abi šie kritēriji jau ir noteikti, bet paredzēti kā izvēles kritēriji.

16. jautājums. Vai jūs atbalstītu to, ka tiek precizētas minimālās mācību prasības ārstiem, medmāsām un vecmātēm tiktāl, lai nosacījumi, kas attiecas uz minimālo mācību gadu skaitu un minimālo mācību stundu skaitu tiek piemēroti kumulatīvi? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

4.2.3. Labākas atbilstības nodrošināšana valstu līmenī

Profesijas, kurām ir saskaņotas minimālās mācību prasības, tiek automātiski atzītas, pamatojoties uz profesijas pārstāvjiem piešķirtajiem kvalifikācijas nosaukumiem pēc direktīvā izklāstītā minimālā mācību satura apguves. Taču mācību saturs laika gaitā attīstās. Turklāt daudzas universitātes ievieš reformas saskaņā ar Boloņas procesu[30], kas noved pie daudzām pārmaiņām, piemēram, virzīšanos uz apmācību, kas vērsta uz studentiem. Tas rada jautājumu, kā dalībvalstis nākotnē varēs nodrošināt, lai universitātes un citas izglītības iestādes, notiekot nepārtrauktām reformām, ievēro direktīvā noteikto regulējumu.

Vēl viena problēma ir saistīta ar to, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis ziņo Komisijai par attīstības jaunumiem, īpaši par jauniem dalībvalstīs piešķirtiem profesiju nosaukumiem. Praksē šāda informācija bieži tiek saņemta vien tad, kad attiecīgie absolventi beidz universitātes, iegūstot diplomus, un tas dažiem absolventiem ierobežo iespējas izmantot automātisko atzīšanu vai vismaz rada lielas neskaidrības par brīvu pārvietošanos.

Lai risinātu šos divus jautājumus, modernizētajā direktīvā varētu iekļaut prasību dalībvalstīm ziņot par pārmaiņām attiecībā uz diplomiem, tiklīdz akreditācijas iestāde ir veikusi akreditāciju vai citas valsts iestādes to apstiprinājušas, tādējādi tas notiktu ievērojamu laiku pirms studenti beidz mācību iestādi, iegūstot diplomus, par kuriem iesniegtas ziņas. Izraudzītās iestādes (kurām nav obligāti jābūt veidotām no jauna) uzņemtos atbilstības nodrošināšanas funkciju valsts līmenī, gādājot, lai saskaņā ar direktīvu tiek ievērotas minimālās saskaņotās mācību prasības; iestāde, kas valsts līmenī veic atbilstības nodrošināšanas funkciju, katram paziņojumam varētu pievienot atbilstošu ziņojumu. Šīs pārmaiņas ne tikai veicinātu jauno absolventu paļāvību, ka viņi var izmantot automātiskās atzīšanas sistēmu, bet arī — uzticēšanos starp dalībvalstīm.

---

[30] Boloņas procesu ieviesa 1999. gadā, lai nodrošinātu labāk salīdzināmas, saderīgas un saskaņotas Eiropas augstākās izglītības sistēmas. Plašāku informāciju sk.: http://www.ehea.info/.

17. jautājums. Vai piekrītat, ka dalībvalstīm būtu jāziņo, tiklīdz ir apstiprināta jauna izglītības vai mācību programma? Vai jūs atbalstītu pienākumu dalībvalstīm iesniegt Komisijai ziņojumu par katras izglītības vai mācību programmas atbilstību, kuru beidzot, iegūst grādu, par kuru saskaņā ar direktīvu ziņots Komisijai? Vai dalībvalstīm šajā nolūkā būtu jāuzņemas atbilstības nodrošināšanas funkcija valsts līmenī? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

4.3. Ārsti — medicīnas speciālisti

Komisija ir saņēmusi daudz komentāru par speciālistu apmācību, kuros galvenā uzmanība pievērsta diviem jautājumiem. Pirmkārt, automātisko atzīšanu pašlaik var paplašināt tikai attiecībā uz jaunām specialitātēm, ja šī specialitāte ir pieejama vismaz divās piektdaļās no dalībvalstīm. Šis slieksnis varētu radīt bremzējošu ietekmi inovācijām un ierobežot iespējas iekļaut direktīvā jaunas medicīnas specialitātes. Varētu būt piemēroti samazināt dalībvalstu skaita slieksni no divām piektdaļām uz vienu trešdaļu. Tādējādi slieksnis jaunu specialitāšu iekļaušanai direktīvā atbilstu slieksnim, kas piedāvāts kopīgajām platformām (sk. 2.3. punktu).

18. jautājums. Vai piekrītat, ka slieksni minimālajam dalībvalstu skaitam, kurās pieejama konkrēta medicīnas specialitāte, būtu jāsamazina no divām piektdaļām uz vienu trešdaļu? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

Otrs jautājums saistīts ar vispārējo sistēmu speciālistu apmācības organizēšanai. Direktīvā praktiski netiek atzīta iepriekšēja apmācība, kas ir daļa no mācību kursa un kas nav zemāka līmeņa kā apmācība konkrētās specialitātes iegūšanai. Tas ir īpaši attiecināms uz specialitātēm, kuras veidojušās no internās medicīnas vai vispārējās ķirurģijas[31]. Ja ārsts ir apguvis mācības kādā specialitātē un vēlāk apgūst mācības citā specialitātē, viņam vai viņai otrajā specialitātē principā būtu jāapgūst pilna mācību programma no paša sākuma. Direktīvas modernizēšana varētu dot dalībvalstīm iespēju speciālistu apmācībai piešķirt daļēju atbrīvojumu, ja šī mācību daļa jau ir apgūta citas specialitātes mācību programmā.

19. jautājums. Vai piekrītat, ka direktīvas modernizēšana varētu sniegt dalībvalstīm iespēju piešķirt daļēju atbrīvojumu, ja kāda mācību daļa jau ir apgūta citas specialitātes mācību programmā? Ja jā, vai ir kādi nosacījumi, kas būtu jāizpilda, lai varētu izmantot daļēju atbrīvojumu? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

4.4. Medmāsas un vecmātes

Šobrīd uzņemšanas prasības medmāsu apmācībai ir ne mazāk kā desmit vispārējās izglītības mācību gadi (šo pašu prasību piemēro vecmāšu apmācībai atbilstīgi tā saucamajai I virziena apmācībai (40. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Tomēr medmāsu profesija pēdējo trīsdesmit gadu laikā ir būtiski attīstījusies — sociālā veselības aprūpe, sarežģītu terapiju piemērošana un pastāvīgā tehnoloģiju attīstība nosaka to, ka medmāsām jāspēj strādāt neatkarīgāk Dažās dalībvalstīs ārstu trūkuma dēļ medmāsām un vecmātēm ir jāuzņemas pienākumi, kurus

[31] Internā medicīna attiecas uz šādām 11 specialitātēm: imunoloģija, reimatoloģija, ftiziopneimonoloģija, gastroenteroloģija, kardioloģija, endokrinoloģija, geriatrija, nefroloģija, hematoloģija, infekcijas slimības un klīniskā onkoloģija. Par cieši saistītām ar vispārējo ķirurģiju var uzskatīt šādas 11 specialitātes: plastiskā ķirurģija, torakālā ķirurģija, bērnu ķirurģija, asinsvadu ķirurģija, gastroentroloģiskā ķirurģija, neiroloģiskā ķirurģija, ortopēdija, sejas un žokļu ķirurģija, stomatoloģija, zobu, mutes, sejas un žokļu ķirurģija un uroloģija.

iepriekš veica tikai ārsti. Pastāv bažas, ka studentiem, kuri iestājas medmāsu skolā tikai pēc desmit gadiem vispārējās izglītības skolā, trūkst nepieciešamās pamatprasmes un zināšanas, lai sāktu mācības, kurās tie jāsagatavo saskarei ar sarežģītām veselības aprūpes problēmām. Tāpēc viena iespēja būtu noteikt prasību, ka dalībvalstis drīkst uzņemt medmāsu apmācību kursā tikai tos kandidātus, kas ieguvuši vismaz divpadsmit gadu vispārējo izglītību (tas pats būtu jāpiemēro I virziena vecmāšu apmācībai). Šāda prasība jau ir spēkā daudzās dalībvalstīs. Otra iespēja būtu saglabāt pastāvošo regulējumu.

20. jautājums. Kurai no iepriekš izklāstītajām iespējām jūs dodat priekšroku?

1. iespēja. Saglabāt prasību par 10 vispārējās skolas izglītības gadiem.

2. iespēja. Palielināt prasību par vispārējo skolas izglītību no desmit gadiem uz divpadsmit gadiem.

4.5. Farmaceiti

Tradicionālā farmaceita loma mainās no vienkāršas zāļu piegādes uz tiešāku iesaisti saskarē ar pacientu, ietverot padomu un informācijas sniegšanu un vajadzības gadījumā pat terapijas pārskatīšanu, uzraudzību un pielāgošanu. Sociālā farmācija kļūst būtiskāka. Lai atspoguļotu šīs pārmaiņas, vairākas ieinteresētās personas ierosina paplašināt profesionālo darbību sarakstu, kuras saskaņā ar direktīvas 45. panta 2. punktu farmaceits ir pilnvarots veikt dalībvalstīs. Ieinteresētās personas visbiežāk kā jaunos profesionālos pienākumus lūdz iekļaut „farmaceitisko aprūpi", „sociālo farmāciju" un „farmakovigilanci". Papildus tam daudzas ieinteresētās personas ierosina, lai direktīvā (pašlaik 44. panta 2. punkta b) apakšpunkts) noteiktu obligātu sešu mēnešu praktisko apmācību uzreiz pēc akadēmisko mācību beigšanas, lai nākamos farmaceitus sagatavotu darbam.

Vēl viens jautājums ir tāds, vai dalībvalstīm vajadzētu būt tiesībām pilnībā kvalificētiem farmaceitiem, kuri kvalifikāciju ieguvuši citā dalībvalstī, aizliegt atvērt jaunas aptiekas. Pašlaik ar direktīvas 21. panta 4. punktu dalībvalstīm ir dotas tiesības nerealizēt farmaceita kvalifikācijas automātisku atzīšanu, lai farmaceits veidotu vai vadītu jaunas aptiekas, tai skaitā tādas, kuras darbojušās mazāk par trim gadiem. Šāds rezultāts nesaskan ar vispārējo automātiskās atzīšanas principu un diskriminē ES farmaceitus. ES pilsoņu diskriminācija no citām dalībvalstīm nav saderīga ar vienoto tirgu. Īrija jau ir atkāpusies no šā izņēmuma piemērošanas, un Apvienotā Karaliste šovasar plāno no tā atteikties. Lai veicinātu farmaceitu brīvu pārvietošanos un pilnīgu automātiskās atzīšanas principa īstenošanu, šo noteikumu ir ierosināts svītrot. Jebkurā gadījumā direktīvas 61. pantā ir pieļautas atkāpes, ja pēc tā ir patiesa vajadzība.

21. jautājums. Vai piekrītat, ka būtu jāpaplašina farmaceitu darbību saraksts? Vai jūs atbalstāt ierosinājumu pievienot prasību par sešu mēnešu apmācību, kā minēts iepriekš? Vai jūs atbalstāt direktīvas 21. panta 4. punkta svītrošanu? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

4.6. Arhitekti

Daudzās dalībvalstīs universitātes arhitektūras studijās piedāvā ne mazāk kā piecu gadu mācību programmu. Direktīva nav šķērslis šai tendencei — četru gadu akadēmisko mācību prasība arhitektiem, kas noteikta direktīvas 46. pantā, ir tikai minimālā prasība — dalībvalstīm un universitātēm ir atļauts piemērot augstākus nākamo arhitektu izglītošanas standartus. Tomēr arhitektu profesionālās organizācijas ierosina, ka direktīvā noteiktais minimālais mācību ilgums varētu tik pagarināts no četriem gadiem uz pieciem gadiem, lai atspoguļotu šīs profesijas attīstību.

Ierosinājums saskaņot piecu gadu prasību ES līmenī izraisa būtiskus jautājumus. Pirmkārt, Komisijai nav iespējas apstiprināt, kuri no diplomiem, kas jau ir publicēti direktīvā, pamatojoties uz atbilstību tās pašreizējiem noteikumiem, atbilst piecu gadu apmācībai. Tāpēc, nosakot saskaņotu piecu gadu minimālo mācību ilgumu, arhitektiem, kuri mācīties sākuši (vai sāks) pirms modernizētās direktīvas spēkā stāšanās 2012. vai 2013. gadā, būs jāpiešķir iegūto tiesību režīms papildus jau pastāvošajam iegūto tiesību režīmam arhitektiem, kas mācījās pirms pirmās Direktīvas par arhitektiem spēkā stāšanās 1985. gadā (sk. Direktīvas 2005/36/EK 49. pantu kopā ar VI pielikumu).

Otrkārt, šāds risinājums būtiski ierobežotu elastīgumu, ja netiek risināta cita pastāvoša problēma saistībā ar mobilitāti — kādā veidā ņemt vērā pārraudzītu profesionālo praksi — arhitektūras izglītības aspektu, kas daudzās dalībvalstīs jau ir atzīts kā būtiska arhitektu mācību daļa.

Ņemot vērā šo informāciju, šķiet, ir divas iespējas.

Pirmā iespēja — saglabāt pašreizējo četru gadu prasību.

Otrā iespēja — vairāk pieskaņot direktīvas noteikumus reālai situācijai lielākajā daļā dalībvalstu, vienlaikus atļaujot noteiktu elastīgumu atbilstīgi katrai no šīm izvēlēm: lai iegūtu automātisko atzīšanu, arhitektiem būtu jābūt vai nu ne mazāk kā piecu gadu akadēmiskai apmācībai, kurai seko minimālā viena gada uzraudzīta praktiskā pieredze, vai arī četru gadu akadēmiskai apmācībai ar divu gadu pārraudzītu praktisko pieredzi. Tādējādi, lai Eiropas Savienībā kļūtu par pilnībā kvalificētu arhitektu, būs jāmācās vismaz sešus gadus, vienmēr ieskaitot pārraudzītu praksi.

22. jautājums. Kurai no iepriekš izklāstītajām iespējām jūs dodat priekšroku?

1. iespēja. Saglabāt pašreizējo četru gadu minimālo akadēmiskās apmācības prasību.

2. iespēja. Pašreizējo četru gadu minimālo akadēmisko apmācību prasību papildināt ar prasību veikt divu gadu profesionālo praksi. Alternatīva iespēja — arhitekti varētu iegūt automātisko atzīšanu pēc piecu gadu akadēmiskās programmas apgūšanas, kas papildināta ar viena gada profesionālo praksi.

4.7. Automātiskā atzīšana amatniecības, tirdzniecības un rūpniecības jomā

Amatniecības, tirdzniecības un rūpniecības jomā automātiskā atzīšana ir atkarīga no diviem nosacījumiem: 1) pieredzes ilguma (gadu skaits), kas mainās atbilstīgi darbībai; un 2) skaidri noteiktas profesionālās darbības, pamatojoties uz direktīvas IV pielikumu. Saistībā ar pirmo nosacījumu vērtēšanā ir norādīts, ka nav iemesla mainīt minimālo prasītās pieredzes gadu skaitu. Saistībā ar otro nosacījumu daudziem ir pamatots viedoklis, ka IV pielikums pašreizējā formā ne vienmēr ļauj skaidri noteikt profesiju, pamatojoties uz tajā uzskaitītajām darbībām. Pašlaik IV pielikums atsaucas uz Starptautisko standartizētu visu ekonomiskās darbības veidu klasifikāciju (*ISIC*)[32], taču ne uz tā jaunāko versiju — dažkārt uz pagājušā gadsimta piecdesmito un sešdesmito gadu datiem.

Viena iespēja būtu par pamatu ņemt *ISIC* klasifikāciju tās 2008. gada pēdējā pārskatītajā redakcijā, kurā iekļauts precīzāk definēts darbību saraksts. Notiekot straujai tehnoloģiskai attīstībai, ir būtiski definēt un aktualizēt kvalifikācijas un atbilstošās profesijas. Vairākas ieinteresētās personas kā alternatīvu risinājumu ir piedāvājušas regulāri atjaunoto ES kopējo publiskā iepirkuma vārdnīcu[33] un Starptautiskā standartizētu profesiju klasifikatora (*ISCO*) nomenklatūru[34] 2008. gada redakcijā.

Lai gan modernizētajā direktīvā vajadzētu saglabāt automātiskās atzīšanas principu amatniecības, tirdzniecības un rūpniecības jomas profesijām, darbību klasifikāciju varētu veikt vēlāk, izmantojot pētījuma rezultātus.

23. jautājums. Kurai no šīm iespējām jūs dodat priekšroku?

1. iespēja. Nekavējoties veikt modernizāciju, aizstājot 1958. gada *ISIC* klasifikāciju ar 2008. gada *ISIC* klasifikāciju.

2. iespēja. Nekavējoties veikt modernizāciju, IV pielikumu aizstājot ar kopējo vārdnīcu, ko izmanto publisko iepirkumu jomā.

3. iespēja. Nekavējoties veikt modernizāciju, IV pielikumu aizstājot ar *ISCO* nomenklatūras jaunāko 2008. gada redakciju.

4. iespēja. Veikt modernizāciju divos posmos: apstiprināt modernizētajā direktīvā to, ka turpina piemērot automātisko atzīšanu darbībām, kas saistītas ar amatniecību, tirdzniecību un rūpniecību. Attiecīgās darbības līdz 2014. gadam saglabājas tādas, kā noteiktas IV pielikumā, kad ar deleģētu tiesību aktu būtu jāparedz jauns darbību saraksts. Darbību saraksts būtu jāveido, par pamatu ņemot vienu no 1., 2. vai 3. iespējā minētajām klasifikācijām.

---

32 Nomenklatūru pieņēma Apvienoto Nāciju Organizācija 1948. gadā un to pārskatīja 1958., 1968., 1989. un 2006. gadā (jaunākā redakcija publicēta 2008. gadā).

33 Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 5. novembra Regulu (EK) Nr. 2195/2002 par kopēju publiskā iepirkuma vārdnīcu (*CPV*) (OV L 340, 16.12.2002., 1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2009. gadā: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:340:0001:0001:EN:PDF

34 Pieņēmusi Starptautiskā Darba organizācija (*ILO*) un pieejama vietnē: http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/index.htm

4.8. Trešās valsts kvalifikācijas

Būtībā Profesionālo kvalifikāciju direktīva attiecas uz ES pilsoņiem, kas kādā ES dalībvalstī ieguvuši profesionālo kvalifikāciju. Taču tā palīdz arī ES pilsoņiem, kas profesionālo kvalifikāciju ieguvuši ārpus ES (piemēram, diplomu Kanādā vai Ķīnā).

Direktīva attiecas uz tiem ES pilsoņiem, kas kvalifikāciju sākotnēji ieguvuši kādā trešā valstī, ja šāda kvalifikācija jau ir atzīta kādā dalībvalstī un attiecīgais ES pilsonis ir arī ieguvis trīs gadu profesionālo pieredzi minētajā dalībvalstī. Direktīvas 3. panta 3. punkts atvieglo attiecīgā ES pilsoņa brīvu pārvietošanos uz citu dalībvalsti. ES pilsonis tādējādi var izmantot visas procesuālās aizsardzības iespējas saskaņā ar tā dēvēto vispārējo sistēmu (piemēram, ātrs un pamatots lēmums par to, vai kvalifikāciju iespējams atzīt). Īsumā, trīs gadu likumīga un derīga profesionālā pieredze dalībvalstī nodrošina to, ka pret sākotnējo trešās valsts kvalifikāciju izturas tā, it kā tā būtu iegūta dalībvalstī.

Taču direktīva paredz arī aizsardzību, lai garantētu minimālās mācību prasības, kas jau ir saskaņotas Eiropas līmenī (dažām profesijām veselības aizsardzības jomā un arhitektiem). Saskaņā ar direktīvas 2. panta 2. punktu dalībvalstis nedrīkstētu apstiprināt trešo valstu kvalifikācijas ES pilsoņiem, ja kvalifikācijas līmenis neatbilst minimālajām prasībām, kādas noteiktas Eiropas Savienībā iegūtām kvalifikācijām. Dalībvalstīm arī jāizvairās izraisīt kvalificētā darbaspēka "smadzeņu aizplūdi" no valstīm ārpus ES[35].

Galvenais jautājums ir par to, vai vispārējā kvalificēta darbaspēka trūkuma dēļ būtu jāpielāgo iepriekš minētie noteikumi. Šādi pielāgojumi vispirms dotu labumu ES pilsoņiem. Taču tie varētu atstāt iespaidu arī uz dažiem trešo valstu pilsoņiem, kuriem piešķirtas tiesības saskaņā ar Eiropas tiesību normām: pret ES pilsoņu ģimenes locekļiem[36], ilglaicīgiem rezidentiem[37], bēgļiem[38] un „zilās kartes" turētājiem[39] saistībā ar profesionālo kvalifikāciju atzīšanu izturas tāpat kā pret ES pilsoņiem (lai gan attiecīgie likumdošanas instrumenti neuzliek saistības visām Eiropas Savienības dalībvalstīm). Šāds pielāgojums būtu saskaņā ar Eiropas Savienības politiku veicināt mobilitāti pārskatītās Eiropas kaimiņattiecību politikas kontekstā.

24. jautājums.

Vai uzskatāt, ka ir nepieciešams veikt pielāgojumus attiecībā uz ES pilsoņiem, kuriem saskaņā ar direktīvu ir trešo valstu kvalifikācija, piemēram, 3. panta 3. punktā samazinot trīs gadu normu? Vai jūs atbalstītu šādus pielāgojumus arī attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, tostarp tiem, uz kuriem attiecināta Eiropas kaimiņattiecību politika, kuri saskaņā ar attiecīgām Eiropas tiesību normām gūst labumu no vienlīdzīgas attieksmes klauzulas? (Lūdzu, sniedziet konkrētus argumentus par vai pret šo pieeju.)

---

35 Šajā kontekstā jāņem vērā PVO Globālais rīcības kodekss par veselības jomas personāla starptautisko atlasi (*WHO Global Code of Practice on the International Recruitment of Health Personnel*).

36 Direktīva 2004/38/EK.

37 Direktīva 2003/109/EK.

38 Direktīva 2004/83/EK.

39 Direktīva 2009/50/EK.

5. KĀ IESNIEGT ATBILDES UZ ZAĻĀS GRĀMATAS JAUTĀJUMIEM?

Komisija aicina visas ieinteresētās personas sūtīt savas atbildes līdz 2011. gada 20. septembrim, vēlams pa e-pastu, uz šādu adresi:

Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāts, struktūrvienība E-4 "Profesionāļu brīva pārvietošanās"
E-pasts: MARKT-PQ-EVALUATION@ec.europa.eu
Pasta adrese: *European Commission*
Internal Market Directorate General, Unit E-4
Rue de Spa 2
Office 06/014
1049 Brussels
Belgium

Nav jāsniedz atbildes uz visiem Zaļajā grāmatā uzdotajiem jautājumiem. Varat atbildēt tikai uz tiem jautājumiem, kuri jūs īpaši interesē. Lūdzu, skaidri norādiet jautājumus, uz kuriem attiecas jūsu atbildes. Ja iespējams, lūdzu, sniedziet precīzus pamatojumus, atbalstot vai noraidot iespējas vai pieejas, kuras piedāvātas šajā dokumentā.

Visa iesūtītā informācija tiks publicēta Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāta vietnē, ja vien dalībnieks pret to neiebildīs. Ir svarīgi izlasīt īpašo privātuma paziņojumu, kas pievienots šai Zaļajai grāmatai, vai informāciju par to, kā tiks apstrādāti jūsu personas dati un iesūtītā informācija.